

بازآفرینی فرهنگی بافت تاریخی شهری با تأکید بر سیاست‌های ملی و محلی دانشگاه‌ها (منطقه ۱۲ کلان‌شهر تهران)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۰۲/۲۳ تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۹۸/۰۵/۰۹

صدرالدین متولی (گروه جغرافیا، واحد نور، دانشگاه آزاد اسلامی، مازندران، ایران)
موسی کمانرودی کجوری (گروه جغرافیای انسانی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران)
سید علی حسینی سنگنو* (گروه جغرافیا، واحد نور، دانشگاه آزاد اسلامی، مازندران، ایران)
غلامرضا جانباغز قبادی (گروه جغرافیا، واحد نور، دانشگاه آزاد اسلامی، مازندران، ایران)

چکیده

در سال‌های اخیر ارتباط دانشگاه و شهر به‌طور فزاینده‌ای تبدیل به یک موضوع فراگیر شده است. از جمله حوزه‌های مؤثر دانشگاه، نقش‌آفرینی آن در ارتقاء کیفیت فرهنگی بافت تاریخی شهرهاست. برای این منظور در این پژوهش به بررسی نقش دانشگاه در بازآفرینی فرهنگی بافت تاریخی کلان‌شهر تهران پرداخته شده است. هدف از این پژوهش شناسایی معیارهای عملکردی دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی بافت تاریخی است. روش پژوهش کاربردی و توصیفی-تحلیلی است. محدوده پژوهش بافت تاریخی شهر تهران منطبق بر منطقه ۱۲ شهرداری تهران است. جامعه آماری پژوهش، متخصصان و هیأت علمی رشته‌های برنامه‌ریزی شهری، شهرسازی و معماری است. حجم نمونه ۳۵ نفر بوده و این تعداد بر مبنای اشباع نظر نخبگان انتخاب شده است. روش جمع‌آوری داده‌ها به صورت مشاهده، مصاحبه نیمه‌ساختار یافته و پرسشنامه بوده است. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون T-Test و روش معادلات ساختاری بوده است. یافته‌های حاصل نشان می‌دهد که دانشگاه‌ها با مصادیق مختلفی می‌توانند در بازآفرینی فرهنگی نقش مؤثری ایفا کنند. در این خصوص ضریب مسیر بین متغیر عملکرد دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی به میزان ۰,۹۷۱ گویای این واقعیت است که سازوکارهای حاکم بر ساختار درونی دانشگاه‌ها در حوزه فرهنگی به‌صورت نمودهای بازآفرینی فرهنگی در بافت قدیم قابل پیاده کردن است. همچنین سازه تأثیر سیاست‌های ملی و محلی بر عملکرد دانشگاه‌ها نشان می‌دهد که این سیاست‌ها به‌خصوص در حوزه ملی بر عملکرد دانشگاه‌ها تأثیر مثبتی داشته و میزان این ضریب ۰,۹۷۸ به دست آمد؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که سیاست‌های ملی بر عملکرد دانشگاه‌ها تأثیر گذاشته و این عملکرد نمودهای خود را در بازآفرینی فرهنگی می‌تواند نشان دهد.

واژه‌های کلیدی: بافت تاریخی، بازآفرینی شهری، بازآفرینی فرهنگی، دانشگاه‌ها، منطقه ۱۲ تهران.

۱. مقدمه

بافت‌های تاریخی و فرهنگی شهرها آثار گران‌بهایی از فرهنگ، دانش معماری و شهرسازی بومی هستند و به‌عنوان جزئی از هویت اجتماعی هر قوم و کشوری تلقی می‌شوند (دانشپور و شیرینی، ۱۳۹۴: ۱۹). قسمت‌های عمده‌ای از این بخش، بازتاب‌دهنده فرهنگ، هویت و روابط اجتماعی نسل‌های گذشته است. همچنین بخش مرکزی شهرها در گذشته محل تجمع، تمرکز و ترکیب جمعیت و فعالیت شهری بوده است (پژوهان و پورمقدم، ۱۳۹۶). از این‌رو، ساخت فضایی-کالبدی بخش مرکزی شهرها، ترکیب گوناگونی از کاربری‌ها را در خود جای‌داده و این بخش از شهر را تبدیل به جایگاه مهمی برای سکونت، کار و فعالیت و نیز عرصه تعاملات مدنی و گذران اوقات فراغت ساکنان و محلات مجاور نموده است (امین‌زاده و دادرسی، ۱۳۹۱: ۷؛ شکوئی، ۱۳۸۳: ۸۵)؛ اما طی دهه‌های اخیر بافت تاریخی شهری، در پی تحولات گوناگون اقتصادی-اجتماعی، بالندگی خود را از دست داده و موجبات بروز زوال و فرسودگی در کارکردها و ویژگی‌های کارآمد فضایی-کالبدی آن شده است. بروز چنین پیامدهایی برنامه‌ریزان و مدیران شهری را وادار به اجرای شیوه مؤثر در نوسازی و بازسازی شهری در این محدوده‌ها کرده است.

در سال‌های اخیر رویکرد مداخله در بافت قدیم و تاریخی شهرها با تغییراتی همراه بوده است و مناسب‌ترین رویکرد برای مداخله در این بافت‌ها، بازآفرینی شهری معرفی شده است (شماعی و پوراحمد، ۱۳۸۴: ۱۷۸). در این رویکرد از ابعاد مختلف کارکردی و ساختاری به احیاء و بازآفرینی شهری پرداخته می‌شود. با توجه به رویکرد بازآفرینی شهری، می‌توان گفت که طرح‌های بازآفرینی شهری سعی در استفاده از پتانسیل‌های موجود در بافت تاریخی شهر دارند و بنابراین به دنبال بهره‌گیری از مشارکت گسترده عمومی با صرف کمترین بودجه بوده تا حیات اجتماعی و کیفیت فرهنگی را به بافت برگردانند (پوراحمد و اکبرنژاد، ۱۳۹۰: ۸۲). برای این منظور، بازآفرینی بخش مرکزی شهرها با این رویکرد در صدد است تا ارزش‌های از دست رفته را به این بافت‌ها برگردانده و بخش مرکزی شهرها را به محلی سرزنده با رونق اجتماعی و اقتصادی تبدیل کند (عبدالله‌زاده فرد و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۵۵). با این منظور برای احیاء و بازآفرینی بافت تاریخی شهری، نظریات مختلفی ارائه شده است. هرکدام از این نظریات از ابعاد مختلف به بررسی چگونگی بازآفرینی بخش مرکزی و تاریخی شهرها پرداخته‌اند. در این میان بازآفرینی فرهنگی به‌عنوان یکی از ابعاد بازآفرینی شهری، در پی احیاء ارزش‌های از دست‌رفته در بافت‌های تاریخی است. فرهنگ و بازنمودهای فرهنگی،

همواره به‌عنوان جزئی جدایی‌ناپذیر از مناسبات شهر محسوب شده و هر شهری با فرهنگ و بارزهای فرهنگی مختص به خود، شناخته شده است (لطفی، ۱۳۹۰: ۴۳).

از جمله بخش‌های درگیر با توسعه معیارهای فرهنگی جامعه، دانشگاه‌ها هستند که با آموزش، ترویج و نهادینه کردن مؤلفه‌های فرهنگی، می‌توانند نقش بسزایی در اجرای سیاست‌های بازآفرینی بافت تاریخی مرکزی شهرها داشته باشند (پیرحیاتی و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۷). دانشگاه‌ها با تدوین سیاست‌های عملکردی در جامعه و بالأخص در بافت تاریخی شهری، می‌توانند گام‌های مفیدی در جهت بازآفرینی فرهنگی بردارند. این امر حلقه گم‌شده بین برنامه‌ریزی و مدیریت شهری و سیاست‌های فرهنگی دانشگاه‌ها در جامعه شهری کشور ما است. از طرفی باید توجه داشت که دانشگاه‌ها در سیر تحول خود، نسل‌های مختلفی را پشت سر گذاشته‌اند. دانشگاه‌های نسل اول تقریباً نهادهای مستقل عمومی بودند که گروه‌های ملیتی، دانشکده‌ها و کالج‌ها را شامل می‌شدند و تنها به آموزش می‌پرداختند؛ اما دانشگاه‌های نسل دوم با مأموریت انجام پژوهش به‌منظور رفع نیازهای جامعه ظهور پیدا کردند و با رشد و توسعه علمی از طریق پژوهش به تولید علم و اندیشه‌ورزی پرداختند. دانشگاه‌های نسل سوم با کنش کارآفرینانه در کنار پژوهش‌های کاربردی به نوآوری و تجاری‌سازی دانش روی آورده و می‌توانند نقش مهم و غالبی در جامعه ایفا کنند. برای این منظور نسل سوم دانشگاه‌ها با جنبش کارآفرینی می‌توانند به بازآفرینی فرهنگی در بخش تاریخی شهرها کمک کنند. در نهایت دانشگاه‌های نسل چهارم با وظیفه آموزش، پژوهش، کارآفرینی و تولید در جامعه به‌عنوان نیروی محرکی در ترویج فرهنگ، دانش و شکل دادن شهرهای مولد شناخته می‌شوند (حسینی سنگ‌نو و همکاران، ۱۳۹۸: ۹۹). در این میان از جمله حوزه‌هایی که دانشگاه‌ها می‌توانند در این فرایند تکاملی به آن ورود پیدا کنند، بافت تاریخی مرکزی شهرهاست. این بافت‌ها با توجه به زوال تدریجی آن‌ها در طول زمان و همچنین تغییرات ساختاری-کارکردی شهرها با ورود تکنولوژی‌های جدید و دگرگونی نظام فضایی آن‌ها، نیازمند توجه و مدیریت استراتژیک هستند (شاهینی‌فر و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۵۳)؛ بنابراین بافت تاریخی شهرها با توجه به رویکرد اخیر بازآفرینی شهری و بالأخص بازآفرینی فرهنگی با بسیاری از کارکردهای اخیر دانشگاه‌ها به خصوص دانشگاه‌های نسل اخیر هم راستا هستند.

بخش تاریخی مرکزی شهر تهران از آغاز پایتخت و به‌خصوص از آغاز سده نوزدهم تا به امروز بستر اتفاقات و تغییرات کالبدی-فضایی فراوانی شده است. این تغییرات در قالب دگرگونی‌های اقتصادی که تحت سلطه، فشار و خواست نیروهای خارجی و برون‌زا شکل گرفته‌اند، بسیاری از عناصر فرهنگی، هنری و بومی را تحت تأثیر قرار داده‌اند (بهزادفر، ۱۳۸۶:

۹۵). شهر تهران در طی اقدامات اخیر در خصوص بازآفرینی شهری، بیش از آن که در بطن و محتوا تغییر کند در کالبد تغییر کرده است و نشانه‌های مدرنیسم در معماری و کالبد آن هویداست و نمادهای مدرنیته در تهران شکل گرفته است. یادمان‌های معماری بافت تاریخی شهر تهران که زمانی در هویت‌های جمعی نقش بازی می‌کرده است و خاطره‌های جمعی را شکل می‌داده است؛ با ورود هرچه بیشتر نظام سرمایه‌داری، دچار تغییرات اساسی در کالبد و بافت خود شده و توسعه‌ای مهارنشده را به وجود آورده است (حبیبی، ۱۳۸۷)؛ بنابراین با توجه به تحولات صورت گرفته و فضای ایجاد شده بافت تاریخی مرکزی شهر تهران، ضرورت دارد تا از فرصت‌های موجود در آن در جهت احیای کارکردهای فرهنگی و بازآفرینی نقش هویتی استفاده کرد. یکی از فرصت‌های پیش‌روی بازآفرینی فرهنگی بافت تاریخی شهر تهران، استفاده از حوزه عملکردی دانشگاه‌ها با توجه به رسالت‌های اخیر و فرصت‌های ایجاد شده حاصل از تغییر سیاست‌های فرهنگی آن‌ها است. از آنجاکه بیشترین تراکم پراکنش مکان‌های فرهنگی-آموزشی و دانشگاهی در شهر تهران در بخش تاریخی مرکزی است؛ بنابراین از این ظرفیت و پتانسیل موجود می‌توان در بازآفرینی فرهنگی آن استفاده نمود. برای این منظور سؤال پژوهش حاضر این است که مهم‌ترین معیارهای عملکردی دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی بافت تاریخی مرکزی شهر تهران کدامند؟

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

دانشگاه‌ها تأثیر به‌سزایی در تحولات فرهنگی جوامع شهری دارند و در ارتقای فرهنگ شهری یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی محسوب می‌شوند. می‌توان گفت مراکز آموزش عالی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل و محرک اصلی در توسعه فرهنگ شهرنشینی هستند (گلپایگانی، ۱۳۸۹: ۵۴). نگاهی به تاریخچه دانشگاه‌ها و سیر تحولات نظام‌های آموزش عالی نشان‌دهنده این موضوع است که دانشگاه‌ها و سیستم آموزش عالی همچون سایر بخش‌های جامعه همراه با روند تغییرات در جوامع بشری دگرگونی‌هایی در نقش و کارکردهای خود داشته‌اند و در تلاش بوده‌اند خود را با الزامات نقش‌های جدید سازگار کنند (Nagy & Robb, 2007: 1). این سیر دگردیسی و تحول در دانشگاه‌ها به‌صورت نسل اول تا چهارم طبقه‌بندی شده است.

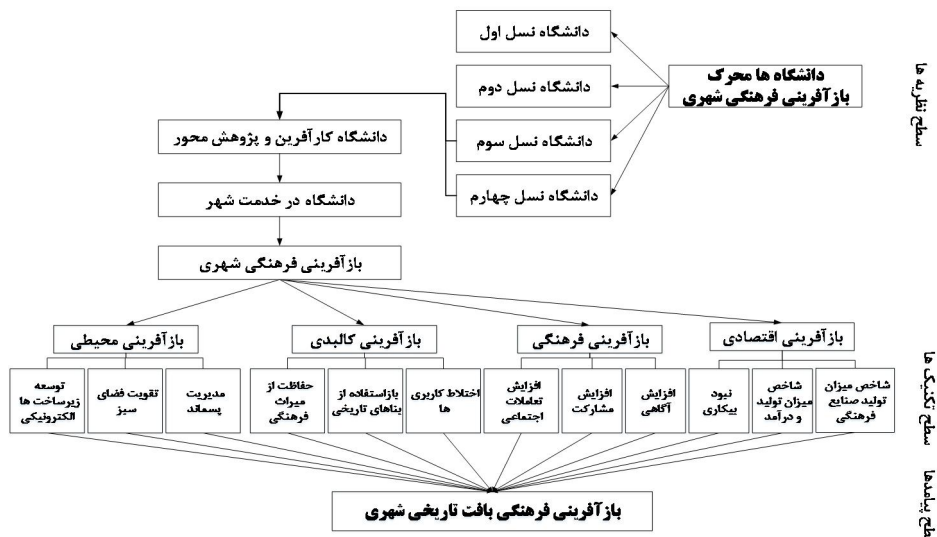
نقش اصلی دانشگاه‌های نسل اول، آموزش نیروی انسانی بود (Vicjery, 2007)؛ لذا این دانشگاه‌ها، دانشگاه‌های آموزش محور بودند. فعالیت‌های آموزشی در دانشگاه‌های نسل اول با هدف توسعه نیروی انسانی بوده و فعالیت آموزشی از ضروری‌ترین جنبه‌های

مورد انتظار در محیط‌های دانشگاه نسل اول بود (عالی‌پور و عنایتی، ۱۳۹۶: ۵۶)؛ اما تغییر و تحول در شرایط و نیازهای جامعه موجب تغییر و تحول در رسالت دانشگاه‌ها شد. بدین‌صورت که رسالت اولیه آن‌ها که آموزش بوده به سمت پژوهش رفت. در قرن نوزدهم، برای اولین بار در آلمان، دانشگاه پژوهش محور به وجود آمد که طرحی بنیادی را برای دانشگاه‌های سراسر دنیا پی‌ریزی کرد. در این عصر، نقش دانشگاه‌ها به پژوهش و آموزش علمی محدود بود (Etzkowitz, 2004: 110). سامانه‌های توسعه دانش قرون نوزدهم و اوایل قرن بیستم، به‌طور مرتب و آراسته بر اساس اصول انقلاب صنعتی، تخصص‌گرا بودند. دانشگاه‌ها پژوهش بنیادین را انجام می‌دادند، پژوهش کاربردی، دامنه جولان آزمایشگاه‌های دولتی ویژه بود (Wiewel & Perry, 2005). دانشگاه‌های این نسل مأموریت انجام پژوهش به‌منظور رفع نیازهای جامعه را بر عهده داشتند (عزیز و عزیزی، ۱۳۹۵: ۱). در این دانشگاه‌ها، تحریک اساتید برای درگیر شدن بیشتر با فعالیت‌های پژوهشی به‌عنوان یک بخش برجسته از سیاست‌های آموزشی در جوامع مختلف، افزایش یافت (عالی‌پور و عنایتی، ۱۳۹۶: ۵۶).

دانشگاه‌های نسل دوم، روی دانش محض تأکید داشتند و بهره‌برداری از دانش تولیدی خودشان، برایشان مهم نبود و آن را جزء وظایف خود نمی‌دانستند. در مقابل، دانشگاه‌های نسل سوم، فعالانه به دنبال بهره‌برداری و تجاری‌سازی دانش تولیدی خود پرداختند و آن را به‌عنوان هدف سوم خود قرار دادند که اهمیت آن نیز به همان اندازه اهداف اول و دوم یعنی پژوهش و آموزش بوده است. بهره‌برداری از دانش شامل فعالیت گسترده در ایجاد انگیزش در کارآفرینان (دانشجویان و اساتید) بوده است تا بتوانند شرکت‌های فناوری-محور خود را تأسیس نمایند. در نتیجه، دانشگاه‌ها به‌طور آشکاری به ابزارهای رشد اقتصادی در اقتصاد دانش‌بنیان تبدیل شدند (عزیز و عزیزی، ۱۳۹۵).

دانشگاه‌های نسل چهارم؛ دانشگاه‌هایی با مأموریت آموزشی، پژوهشی، کارآفرینی و مبتنی بر فناوری نرم تبدیل شدند. اساس فناوری نرم به‌عنوان یک پارادایم جدید در حوزه فناوری؛ به‌زودی نگرش همگان را نسبت به صنعت، تولید، پژوهش، آموزش، بازاریابی، کسب‌وکار و حتی امنیت و دفاع تغییر داده است (عالی‌پور و عنایتی، ۱۳۹۶: ۵۹). فناوری‌های نرم یا سازمانی بر نوآوری بر عرصه‌های اجتماعی تأکید دارند. از جمله این قبیل فناوری‌ها می‌توان به مدیریت دانش، تنظیم محصولات بر مبنای خواست مصرف‌کننده، طراحی متناسب با توانایی‌های حسی به شیوه ترکیبی، ایجاد ابزارهای نظری مناسب برای مدل‌سازی و شبیه‌سازی؛ قابلیت ردگیری، ایجاد چارچوب‌ها برای هماهنگی در سازمان اشاره کرد (محمدپور، رحیمیان، عباس‌پور و دلاور، ۱۳۹۱: ۵).

با توجه به تحولات و تکامل تدریجی دانشگاه‌ها می‌توان رویکرد بازآفرینی شهری را با کارکردهای جدید دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم مورد توجه قرار داد. به‌خصوص رویکرد بازآفرینی پایدار شهری که طی سال‌های اخیر جای پای در بین نظریات برنامه‌ریزی و شهرسازی باز کرده است، بهتر می‌توان با بازآفرینی فرهنگی با تأکید بر دانشگاه‌ها تحلیل و تبیین شود. اصول بازآفرینی پایدار شهری شامل کاهش فقر شهری با رویکرد توانمندسازی ساکنان محدوده‌های هدف و پیشگیری از باز تولید فقر در این محدوده‌ها، ارتقای تاب‌آوری شهری، تجهیز و مقاوم‌سازی شهرها در مواجهه با سوانح، ارتقای هویت و منزلت مکانی و حفاظت از ارزش‌ها در محدوده‌ها و محله‌های هدف، حفاظت از بافت‌های واجد ارزش و میراث تاریخی و هویتی، حمایت از ایده‌ها و نوآوری‌ها در زمینه بسط مشارکت مردمی در فرآیندهای بازآفرینی شهری و ارتقای انسجام اجتماعی ساکنان محله‌ها و محدوده‌های هدف است (پورا احمد و همکاران، ۱۳۸۸). بدین منظور سیاست‌های دانشگاه‌ها در همراهی بازآفرینی شهری و به‌خصوص بازآفرینی فرهنگی می‌تواند نیروی پیشران در بازآفرینی بافت تاریخی شهری شود. برای این منظور با ترکیب کارآیی دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم با نظریه بازآفرینی شهری پایدار مشخص می‌شود که می‌توان از کارکرد این دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی استفاده کرد (شکل ۱).

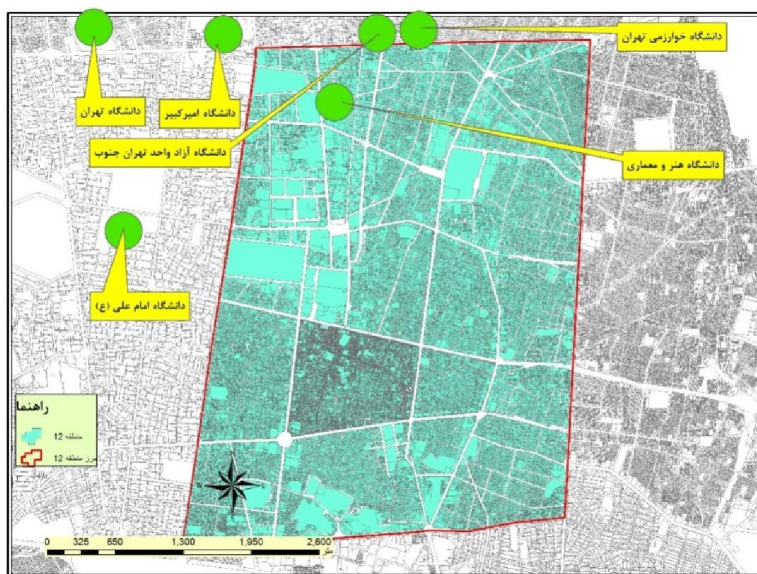

شکل (۱): چهار چوب مفهومی پژوهش

مأخذ: استنباط نگارندگان

۳. روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی و طرح‌های همبستگی است. جامعه آماری پژوهش اساتید مرتبط با برنامه‌ریزی شهری، شهرسازی و معماری دانشگاه‌های دولتی موجود در مرکز و پیرامون محدوده مورد مطالعه بوده است. حجم نمونه به تعداد ۳۵ نفر بوده است که روش انتخاب این تعداد بر مبنای اشیاع نظر بوده است. افراد مورد مطالعه با تکنیک گلوله برفی انتخاب شده است. روش گردآوری داده‌ها به صورت پیمایشی شامل مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه محقق ساخته بوده است. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون T-Test، تحلیل عاملی و روش مدل‌سازی معادلات ساختاری بوده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS 21 و Smart PLS3 استفاده شده است. محدوده مورد مطالعه پژوهش، منطقه ۱۲ شهرداری تهران بوده است. نقشه (۱)

نقشه (۱): دانشگاه‌های مورد مطالعه و محدوده منطقه ۱۲ تهران

مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۰

اولین متغیر پژوهش، بازآفرینی فرهنگی بوده است. این متغیر به عنوان متغیر وابسته بوده و از ۱۲ گویه تشکیل شده است. برای بررسی پایایی گویه‌های این متغیر از آلفای کرونباخ استفاده شده است. میزان آلفای کرونباخ برای این گویه‌ها ۰,۷۶ درصد به دست آمد. همچنین دومین متغیر، معیارهای عملکردی دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی بوده است. این متغیر از نوع مستقل بوده و از ۱۰ گویه تشکیل شده است. آلفای کرونباخ برای این گویه ۰,۸۴ درصد به دست آمد. دو متغیر دیگر که متغیرهای مؤثر بر متغیر مستقل می‌باشند،

متغیرهای سیاست‌های ملی و محلی دانشگاه‌ها بوده است که هرکدام با ۷ گویه اندازه‌گیری شده‌اند و آلفای کرونباخ برای هر دو متغیر به ترتیب ۰,۷۹ و ۰,۸۲ به دست آمد. از آنجا که پایایی تمام مقادیر بیشتر از ۰,۷ بوده است، می‌توان نتیجه گرفت که سازه‌ی مورد نظر از پایایی مناسب برخوردار بوده است. برای بررسی روایی متغیرها و پرسشنامه طراحی شده، از روش روایی صوری استفاده شده است. برای این منظور نظرات سه متخصص در خصوص نوع گویه‌ها و متغیرهای پژوهش گرفته شده و با چندین بار رفت و برگشت، روایی مورد نظر تأمین شد.

بررسی پایایی (همسانی درونی): در اینجا همسانی درونی گویه‌ها با روش ضریب عاملی بررسی شده است. به عبارت دیگر بار عاملی هر نشانگر بر سازه مربوطه گزارش شده است. بار عاملی مورد قبول برای هر متغیر ۰,۷ بوده است. نتایج حاصل نشان داد که بار عاملی هر متغیر بر سازه‌ی مورد نظر بالاتر از ۰,۷ بوده است، بنابراین همسانی درونی متغیرهای پژوهش تأیید شد.

بررسی روایی تشخیصی AVE: در مدل معادلات ساختاری یکی از انواع روایی که مورد استفاده قرار می‌گیرد، روایی تشخیصی است که توسط نرم افزار Smart PLS محاسبه شده است. این روایی به این معناست که نشانگرها (شاخص‌های هر سازه) در نهایت تفکیک مناسبی را به لحاظ اندازه‌گیری نسبت به سازه‌های دیگر مدل فراهم آورند. این فرآیند با کمک شاخص میانگین واریانس استخراج شده AVE مشخص شد؛ بنابراین نتایج حاصل نشان داد که در مورد بازآفرینی فرهنگی سه متغیر که دارای چندین شاخص بوده است، دارای میانگین واریانس استخراج شده AVE بالاتر از ۰,۵ به دست آمد (جدول (۱)).

جدول (۱): بررسی مقادیر AVE جهت روایی تشخیصی

Average Variance Extracted (AVE)	rho_A	آلفای کرونباخ	سازه (متغیرهای مکنون)
۰,۷۵۵	۰,۹۷۷	۰,۹۶۷	بازآفرینی فرهنگی
۰,۸۵۵	۰,۹۷۳	۰,۹۷۲	سیاست‌های محلی دانشگاه‌ها
۰,۷۶۹	۰,۹۵۲	۰,۹۴۹	سیاست‌های ملی دانشگاه‌ها
۰,۷۹۹	۰,۹۷۳	۰,۹۷۲	عملکرد دانشگاه

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

بررسی روایی همگرا: از روایی همگرا برای بررسی این موضوع که هر نشانگر دارای بیشترین همبستگی با سازه خود نسبت به سایر سازه‌ها باشد استفاده شد. برای بررسی این موضوع از بار عاملی متقاطع استفاده شد. برای این کار میزان همبستگی هر نشانگر با تمام سازه‌های دیگر مدل محاسبه شد. نتایج نشان داد که روایی همگرا نیز مورد تأیید است؛ بنابراین بر اساس نتایج پژوهش ملاحظه می‌شود که همبستگی هر متغیر با سازه مربوط به خود بیش از همبستگی به سازه دیگر است، بر این اساس روایی همگرای متغیرهای پژوهش تأیید می‌شود.

۴. یافته‌های پژوهش

در این بخش از پژوهش حاضر نتایج به‌دست‌آمده از پرسشنامه برای بررسی نقش دانشگاه در بازآفرینی فرهنگی در بافت تاریخی مرکزی شهر تهران پرداخته شده است. اولین ویژگی مورد مطالعه، سن افراد است. از میان ۳۵ نفر از نمونه‌ی مورد بررسی، ۲۳ درصد بین ۳۱-۴۰ سال، ۶۳ درصد بین ۵۰-۴۰ سال و ۱۴ درصد بالای ۵۰ سال داشته‌اند. بیشترین گروه سنی آزمودنی‌های مورد مطالعه، دارای ۴۰ الی ۵۰ ساله بودند. از نظر جنسیت، ۷۷ درصد مرد و ۲ درصد زن بوده است. از نظر نوع مدرک تحصیلی ۸۶ درصد از افراد مورد بررسی، دارای مدرک دکتری و بالاتر و ۱۴ درصد دارای مدرک فوق لیسانس بوده‌اند. نتایج بررسی رشته تخصصی افراد نشان داد که افراد مطالعه شده دارای پنج رشته تخصصی بوده‌اند. از بین این پنج رشته تخصصی ۴۲/۹ درصد از افراد دارای رشته تحصیلی برنامه‌ریزی شهری، ۳۱/۴ درصد دارای رشته تحصیلی شهرسازی، ۱۱/۴ درصد دارای رشته مدیریت شهری، ۸/۶ درصد دارای رشته تحصیلی برنامه‌ریزی گردشگری و ۵/۷ درصد دارای رشته معماری شهری بوده‌اند.

در این بخش از یافته‌های پژوهش به نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل وضعیت معیارهای به دست آمده برای سنجش نقش دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی پرداخته می‌شود. این تحلیل با پارامتر میانگین و آزمون آماری T-Test انجام شده است (جدول (۲)).

جدول (۲): نتایج آزمون T-Test در نقش دانشگاه در بازآفرینی ابعاد مختلف فرهنگی

ردیف	ابعاد بازآفرینی	گویه	میانگین	آزمون T	
				t	درجه آزادی
۱	فرهنگی-	راه‌اندازی صنایع فرهنگی	۱,۶۸	-۹,۳۴	۳۴
۲	اقتصادی	افزایش تقسیم کار اجتماعی	۲,۱۱	-۴,۶۳	۳۴

۰,۰۰۰	۳۴	-۸,۵۲	۱,۸۰	راه‌اندازی فروشگاه		۳
۰,۰۰۰	۳۴	-۱۶,۲۸	۱,۴۵	اجرای کارگاه‌های آموزشی	فرهنگی- اجتماعی	۴
۰,۰۰۰	۳۴	-۴,۲۵	۲,۱۱	افزایش فرهنگ مشارکت		۵
۰,۰۳۴	۳۴	-۲,۲۱	۲,۵۴	فضاسازی تعاملات اجتماعی		۶
۰,۰۰۰	۳۴	-۶,۰۹	۲,۰۸	افزایش اختلاط کاربری‌ها	فرهنگی- کالبدی	۷
۰,۳۱۴	۳۴	-۱,۰۲	۲,۸۰	استفاده از بناهای تاریخی		۸
۰,۰۰۰	۳۴	-۵,۴۴	۲,۱۱	حفاظت از میراث فرهنگی		۹
۰,۰۰۰	۳۴	-۶,۰۲	۲,۰۲	مدیریت پسماند	فرهنگی- محیطی	۱۰
۰,۰۰۰	۳۴	-۱۲,۹۰	۱,۵۷	تقویت فضای سبز		۱۱
۰,۰۴۰	۳۴	-۲,۱۳	۲,۶۲	توسعه زیرساخت‌های الکترونیکی		۱۲

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

جدول (۳): معیارهای عملکردی دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی

ردیف	گویه	میانگین	آزمون T		
			t	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	انتخاب بافت تاریخی به عنوان محدوده مورد مطالعه	۳,۳۷	۱,۸۴۶	۳۴	۰,۰۰۰
۲	برنامه‌هایی برای توسعه امکانات آموزشی در بافت تاریخی	۳,۲۸	۱,۱۸۵	۳۴	۰,۰۰۰
۳	استفاده از ساختمان‌های بافت برای خوابگاه‌ها	۳,۰۵	۲۹۱	۳۴	۰,۰۰۰
۴	برگزاری اردوهای دانشجویی در مناطق تاریخی	۳	۱۳۱	۳۴	۰,۰۰۰
۵	استفاده از ساختمان‌های بافت برای کارهای آموزشی	۳	۰,۱۴۷	۳۴	۰,۰۰۰
۶	تمایل مسئولین به توسعه کارهای آموزشی در بافت	۲,۹۷	۰,۱۵۰	۳۴	۰,۰۰۰
۷	انعکاس نتایج پژوهش‌های دانشگاهی به مسئولان ذی‌ربط	۲,۵۱	۲,۴۰۰	۳۴	۰,۰۰۰
۸	اقدامات انجام شده در خصوص حفظ هویت تاریخی بافت	۲,۴	۳,۰۳۹	۳۴	۰,۰۰۰
۹	توجه به رشته‌های مرتبط با بازآفرینی بافت تاریخی	۲,۴	۳,۸۸۴	۳۴	۰,۰۰۰
۱۰	توسعه‌ی سیاست‌های آموزشی در راستای بازآفرینی بافت	۲,۲۵	۴,۰۱۸	۳۴	۰,۰۰۰

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

نتایج به‌دست‌آمده از جدول (۳) نشان داد که دانشگاه‌های موجود در پیرامون بافت تاریخی مرکزی شهر تهران با چندین شیوه و راه‌کار در بازآفرینی بافت تاریخی می‌توانند تأثیرگذار باشند اما میزان اقدام و عمل آن‌ها کم تا متوسط است. وضعیت سطح معناداری برای تمام گویه‌ها در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد قبول بوده است؛ اما میزان شدت و ضعف تأثیر با توجه به میانگین مشخص شده است. در رده اول، گویه توجه به انتخاب محدوده‌های

بافت تاریخی مرکزی شهر تهران برای مطالعه موردی توسط دانشجویان با میانگین ۳,۳۷ دارای بیشترین ارزش را به خود اختصاص داده است. این امر نشان می‌دهد که اکثر دانشگاه‌های مورد مطالعه اولین نقش در توجه به بافت تاریخی را با مطالعات دانشجویان همراه کرده‌اند. دومین مؤلفه در بررسی نقش دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی به گویه، «توسعه امکانات آموزشی در محدود تاریخی» با میانگین ۳,۲۸ به دست آمد. همچنین بررسی نتایج سایر گویه‌ها نشان داد که دانشگاه‌ها با انتخاب ساختمان‌ها و بناهای غیرقابل استفاده برای استفاده‌هایی از جمله خوابگاه‌های دانشجویی، برگزاری اردوهای تفریحی-علمی دانشجویی در مناطق تاریخی، توسعه مراکز آموزشی در بافت و انجام پژوهش‌ها و پروژه‌های دانشجویی در بافت و همچنین افزایش اعتماد و مشارکت‌های مردمی با افزایش آگاهی عمومی ساکنان به بازآفرینی فرهنگی در بافت تاریخی مرکزی شهر تهران کمک کنند.

سیاست‌های ملی و محلی دانشگاه‌ها در بازآفرینی بخش مرکزی شهر تهران

در این بخش به بررسی سیاست‌های ملی و محلی دانشگاه‌ها در بازآفرینی بخش مرکزی شهر تهران پرداخته شده است. در این خصوص ابتدا به بررسی سیاست‌های ملی و سپس بررسی سیاست‌های محلی دانشگاه‌ها در برخورد با بازآفرینی فرهنگی در شهرها پرداخته می‌شود.

سیاست‌های ملی دانشگاه‌ها با ۷ گویه مورد اندازه‌گیری قرار گرفته است. نتایج این گویه‌ها نشانگر وضعیت دانشگاه‌ها با میزان توجه به بازآفرینی فرهنگی شهری است. برای این منظور مشخص خواهد شد که میزان ارتباط دانشگاه با مؤلفه‌های بازآفرینی شهری چقدر در ارتباط است (جدول (۴)).

جدول (۴): میزان نقش سیاست‌های ملی دانشگاه در بازآفرینی فرهنگی بافت قدیم شهر تهران

آزمون T-Test			تاریخ	نوع سیاست‌های ملی	گویه
سطح معناداری	درجه آزادی	t			
۰,۰۴۰	۳۴	۲,۸۳۶	۳,۲۱	ارائه روش‌های جدید به منظور حفظ ارزش‌های بافت و برنامه‌ریزی برای توسعه این فضاها	Q1
۰,۰۲۰	۳۴	۱,۵۴۱	۳,۲	ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنان بافت‌های تاریخی با توجه و تمرکز در بازآفرینی فرهنگی آن؛	Q2
۰,۰۰۰	۳۴	۰,۲۳۴	۳,۱۱	ارائه خدمات آموزشی به مدیران ذی‌ربط	Q3

۰,۰۰۱	۳۴	۰,۲۱۳	۳,۱۱	افزایش سهم دانشگاه در تولید علوم و تحقیقات مرتبط با شهر و بافت‌های تاریخی	Q4
۰,۰۰۰	۳۴	۰,۲۱۳	۲,۸۰	ارتقاء جایگاه علمی در عرصه منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی با کسب قابلیت‌های لازم برای ارائه خدمات	Q5
۰,۰۰۰	۳۴	۰,۱۶۷	۲,۴۸	شناخته شدن نظام دانشگاهی به‌عنوان سیستمی پیشرو و الگو در زمینه ارتقاء فرهنگی در مقیاس ملی	Q6
۰,۰۲۰	۳۴	۱,۱۰۰	۲,۴۰	کمک به توسعه فعالیت‌های کارگاهی و صنعتی شهرها با بهره‌گیری از نتایج علمی - کاربردی تحقیقات	Q7
۰,۰۰۷	۳۴	۰,۲۸	۲,۹۰	جمع کل	

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

نتایج به‌دست‌آمده از جدول (۴) نشان داد که «حضور مؤثر و مفید در زمینه ارائه روش‌های جدید و طرح‌های جامع به‌منظور حفظ ارزش‌های بافت و برنامه‌ریزی برای توسعه استفاده بهینه از این فضاها» با میانگین ۳,۲۱ دارای بیشترین اهمیت در بین سیاست‌های ملی دانشگاه در بازآفرینی فرهنگی را به خود اختصاص داده است. این امر نشان‌دهنده‌ی این است که دانشگاه‌ها تمایل به همکاری در طرح‌ها و سیاست‌های مدیریت در بافت تاریخی دارند و به‌عنوان چشم‌انداز و سیاست‌های توسعه دانشگاه قلمداد می‌شود. همچنین دیگر سیاست‌های موردتوجه دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی در بافت تاریخی مرکزی شهر تهران، «ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنان بافت‌های تاریخی با توجه و تمرکز در بازآفرینی فرهنگی آن» با میانگین ۳,۲ بوده است.

به‌منظور بررسی سیاست‌های محلی دانشگاه در بازآفرینی فرهنگی بخش تاریخی مرکزی شهر تهران، از ۷ گویه استفاده شده است. نتایج به‌دست‌آمده از این گویه‌ها در جدول (۵) نشان داده شده است.

جدول (۵): میزان نقش سیاست‌های محلی دانشگاه در بازآفرینی فرهنگی بافت قدیم شهر

تهران

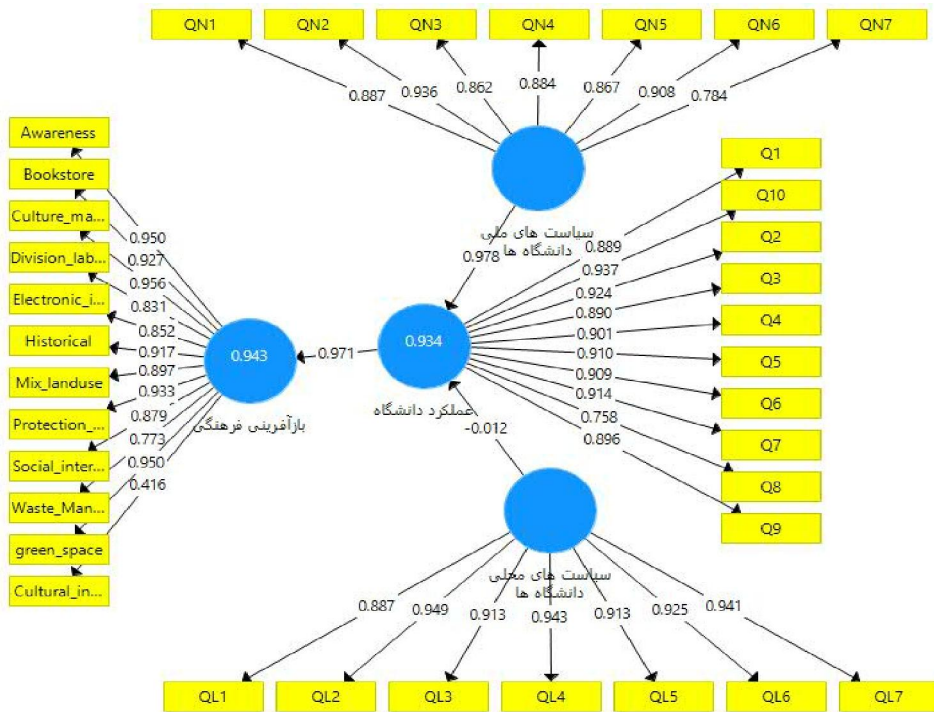
گویه	نوع سیاست‌های محلی	میانگین	آزمون T تک نمونه‌ای		
			t	آزادی	معناداری
Q1	شناخته شدن نظام دانشگاهی به‌عنوان سیستمی پیشرو و الگو در زمینه ارتقاء فرهنگی	۳,۲۲	۱,۸۳۶	۳۴	۰,۰۰۰
Q2	کمک به توسعه فعالیت‌های کارگاهی و صنعتی شهرها و به	۲,۲۰	۲,۱۴۱	۳۴	۰,۰۱۰

کارگیری آن‌ها در بافت‌های تاریخی					
۰,۰۵۰	۳۴	۰,۶۳۴	۲,۲۲	ارتقاء جایگاه علمی در عرصه منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی با کسب قابلیت‌های لازم برای ارائه خدمات	Q3
۰,۰۱۱	۳۴	۰,۲۱۴	۲,۲۰	ارائه خدمات آموزشی با بهترین کیفیت در شهرها به مدیران ذی‌ربط	Q4
۰,۰۴۰	۳۴	۰,۲۴۵	۲,۳۷	افزایش سهم دانشگاه در تولید علوم و تحقیقات مرتبط با شهر و بافت‌های تاریخی	Q5
۰,۰۰۹	۳۴	۰,۱۲۷	۲,۶۲	ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنان بافت‌های تاریخی با توجه و تمرکز در بازآفرینی فرهنگی آن؛	Q6
۰,۰۱۰	۳۴	۱,۴۳۲	۲,۴۵	حضور مؤثر و مفید در زمینه ارائه روش‌های جدید و طرح‌های جامع به‌منظور حفظ ارزش‌های بافت	Q7
۰,۰۰۰	۳۴	۰,۳۴۶	۲,۴۶	جمع کل	

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

نتایج به‌دست‌آمده از جدول (۵) نشان می‌دهد که گویه «شناخته شدن نظام دانشگاهی به‌عنوان سیستمی پیشرو و الگو در زمینه ارتقاء فرهنگی» دارای بیشترین میانگین (۳,۲۲) بوده است. همچنین گویه «ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنان بافت‌های تاریخی با توجه و تمرکز در بازآفرینی فرهنگی» با میانگین ۲,۶۲ در ردیف دوم قرار داشته است. سایر گویه‌ها نیز هرکدام دارای ارزش‌هایی بین ۲,۲ تا ۲,۴۵ می‌باشند و نشان‌دهنده تأثیر کم تا متوسط سیاست‌های محلی با بازآفرینی فرهنگی در بافت تاریخی شهر تهران می‌باشند.

در ادامه با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری حداقل مجذورات جزئی به بررسی مدل مفهومی پژوهش پرداخته شده است تا با استفاده از نتایج آزمون به بررسی روابط بین متغیرهای پژوهش، ضرایب اعتبار و پایایی و کیفیت مدل پرداخته شود. در ابتدا مدل مربوط به ضرایب مسیر (شکل ۱) و پس از آن مدل مربوط به مقادیر تی شکل (۱) گزارش شده است.

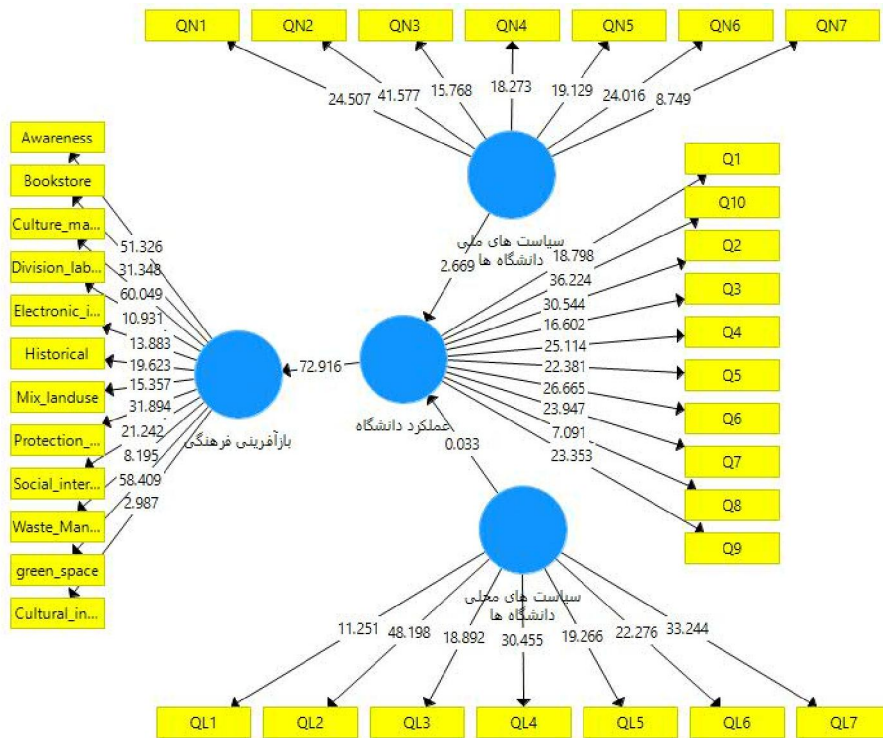

شکل (۲): ضرایب مسیر

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

نتایج به دست آمده از بررسی ضرایب مسیر مشخص کرد که تمام ضرایب بیش از ۰,۷ بوده و می توان نتیجه گرفت که سازه های مورد بررسی از ضرایب قابل قبول برخوردار بوده و می توانند متغیرهای مکنون را اندازه گیری کنند. همچنین سیاست های ملی با ضرایب مسیر ۰,۹۷۸ بر عملکرد دانشگاه تأثیر مثبتی داشته است؛ اما سیاست های محلی با ضریب تأثیر ۰,۰۱۲- دارای تأثیر کمتری است. برای تأیید ضرایب فوق از آزمون T استفاده شده است (شکل ۴).

مقادیر T نشان داد که تمام ضرایب بیش از ۱,۹۶ است و سازه مورد نظر در سطح ۰,۰۵ معنادار است. البته این مقدار تنها در ضریب مسیر سیاست های محلی دانشگاه در بازآفرینی از مقدار پایین تری برخوردار بوده و معنادار نیست.

شکل (۳): مقادیر T

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

بررسی همبستگی متغیرهای پنهان: در این بخش به بررسی ارتباط بین متغیرهای پنهان پرداخته شده است. ارتباط بین متغیرها در جدول (۶) نشان داده شده است.

جدول (۶): همبستگی بین متغیرها

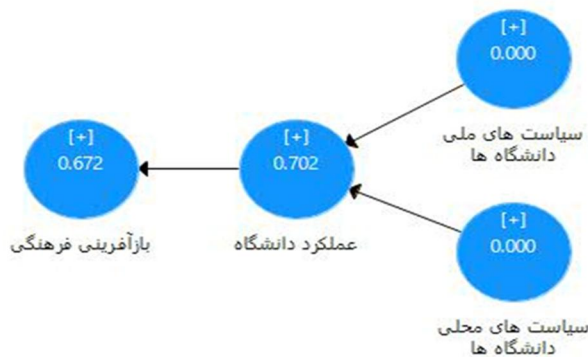
متغیرهای پنهان	بازآفرینی فرهنگی	سیاست های محلی دانشگاه ها	سیاست های ملی دانشگاه ها	عملکرد دانشگاه
بازآفرینی فرهنگی	۱	۰,۹۲۰	۰,۹۴۸	۰,۹۷۱
سیاست های محلی دانشگاه ها	۰,۹۲۰	۱	۰,۹۱۵	۰,۸۸۲
سیاست های ملی دانشگاه ها	۰,۹۴۸	۰,۹۱۵	۱	۰,۹۶۷
عملکرد دانشگاه	۰,۹۷۱	۰,۸۸۲	۰,۹۶۷	۱

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

نتایج به دست آمده از جدول (۶) نشان می دهد که بازآفرینی فرهنگی با سیاست های محلی، ملی و عملکردی دانشگاه ها در ارتباط است. این همبستگی به صورت شدت زیاد

می‌باشد. همچنین سیاست‌های محلی با ملی و عملکرد دانشگاه در بازآفرینی بافت تاریخی نیز در ارتباط است و همبستگی بین آن به ترتیب ۰,۹۱۵ و ۰,۸۸۲ است. این امر نشان می‌دهد که تصمیمات و سیاست‌های دانشگاه در مقیاس محلی نیز می‌تواند بر بازآفرینی بافت تاریخی مؤثر باشد. همچنین عملکرد دانشگاه‌ها که در ارتباط با سیاست‌های ملی و محلی است و خود از این سیاست‌ها تأثیر می‌پذیرد و این تأثیر در نهایت بر بازآفرینی بافت تاریخی انتقال پیدا می‌کند.

بررسی کفایت مدل: در مدل Smart PLS جهت بررسی برازش مدل، SSE (مجموع مجذورات خطای پیش‌بینی) برای هر بلوک متغیر پنهان و $(1-SSESSO)$ نیز شاخص اعتبار اشتراک یا CV-COM را نشان می‌دهد و اگر شاخص واری اعتبار اشتراک متغیرهای پنهان مثبت باشد، مدل اندازه‌گیری کیفیت مناسب دارد. کیفیت مدل برای نقش دانشگاه در بازآفرینی فرهنگی در بافت قدیم در شکل زیر نشان داده شده است.

شکل (۴): بررسی کفایت مدل

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

بر اساس نتایج شکل (۴) ملاحظه می‌شود که شاخص واری اعتبار اشتراک متغیرهای پنهان برای تمام سازه‌ها مثبت است، لذا مدل تدوین شده از کفایت مناسبی برخوردار است. در ادامه به بررسی میزان واریانس که مدل تدوین شده توانسته برای متغیرهای ملاک تبیین کند، پرداخته شده است.

جدول (۷): تبیین میزان واریانس

متغیرها	R^2	R^2 تعدیل شده
بازآفرینی فرهنگی	۰,۹۴	۰,۹۴
عملکرد دانشگاه	۰,۹۳	۰,۹۳

مأخذ: محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

بر اساس نتایج جدول بالا مشخص شد که مدل پیشنهادی توانسته است که ۹۴٪ از واریانس بازآفرینی فرهنگی و ۹۳٪ از واریانس عملکرد دانشگاه را تبیین کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پدیده فرهنگی، طی فرآیندی تدریجی، از مفهومی جانبی در برنامه‌ریزی به رهیافتی پایه‌ای در جریان بازآفرینی شهری تبدیل شده است. در کامل‌ترین شکل ممکن و به‌عنوان محور اساسی بازآفرینی شهری خود را در قالب بازآفرینی فرهنگی در بافت تاریخی شهرها تثبیت نموده است. بازآفرینی شهری با رویکرد بازآفرینی فرهنگی امروزه اصلی‌ترین رهیافت بازآفرینی شهری است. بدین منظور از مفهوم فراگیر فرهنگ و رویدادهای فرهنگی، به‌عنوان تسهیل‌کننده جریان بازآفرینی و عامل رونق اقتصادی در قالب انواع فعالیت‌های مرتبط با هنر و فرهنگ صورت می‌گیرد. یکی از عناصر مهم تأثیرگذار بر بازآفرینی فرهنگی در شهرها و بخصوص شهر تهران، سیاست‌ها و اقدامات دانشگاه‌ها می‌تواند باشد. دانشگاه‌ها با ارائه برنامه‌هایی می‌توانند به سهم خود بسترهای رشد فرهنگی، اجتماعی و شخصیتی شهروندان را در محیط دانشگاه و خارج از آن فراهم آورند و با استفاده از قدرت علمی خود به دیگران ارزش‌افزوده فرهنگی برای توسعه پایدار انسانی دهند تا کارایی و کارآمدی آن‌ها از مرزهای فیزیکی دانشگاه به دیوار جامعه ملی، منطقه‌ای و جهانی وصل شود. دانشگاه‌ها در شهرها به‌عنوان کاتالیزورهای شهری قابل‌توجه در نظر گرفته شده‌اند. توسعه‌ی مراکز شهری و محلات را از لحاظ اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بر می‌انگیزد.

در این پژوهش مشخص شد که نقش دانشگاه‌ها در شکل‌دهی فضای شهری به‌خصوص فضای تاریخی و مراکز در حال زوال شهرها بی‌تأثیر نبوده است. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که دانشگاه‌ها هم به لحاظ قابلیت‌های خود که توان‌های بالقوه و بالفعل در سیستم آموزشی کشور و فرهنگ‌سازی دارد و هم به لحاظ استفاده از قابلیت‌های موجود در بافت تاریخی شهرها، می‌تواند از جهات مختلفی به بازآفرینی شهری کمک کند. در این بازآفرینی به لحاظ هماهنگی بازآفرینی فرهنگی با نقش دانشگاه‌ها، می‌توان رهیافت‌ها و اقدامات قابل‌توجهی در این خصوص از دانشگاه‌ها انتظار داشت. برای درک روند این تأثیر، از مدل معادلات ساختاری استفاده شد. در این سازه مشخص شد که بازآفرینی فرهنگی در چهار بعد از جمله بعد کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و محیطی می‌تواند به منصف ظهور برسد. در این میان دانشگاه‌ها با اقدامات پژوهانه، کارآفرینی، مدیریتی، عملکردی و آموزشی در بستر بازآفرینی در بافت تاریخی بر هر کدام از ابعاد فوق تأثیرگذار باشد. ضریب مسیر این تأثیر ۰٫۹۷۱ به دست آمد

که خود نشان‌دهنده کنش و واکنش‌های بین عرصه‌های فعالیتی دانشگاهی و بازآفرینی در بافت است. همچنین عملکردهای دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی جدا از سیاست‌های ملی و محلی آن نمی‌باشد. چرا که بسیاری از رهیافت‌ها و اقدامات عملی از این روبه منشأ می‌گیرد. در سازه مورد بررسی نیز این ضریب برای سیاست‌های ملی ۰,۹۷۸ به دست آمد اما برای سازه‌ی محلی ضریب کمتر از ۰,۵ بوده است. همچنین ضرایب همبستگی بین متغیرهای پنهان و مستقل سیاست‌های توسعه دانشگاه‌ها و عملکرد آن در بازآفرینی فرهنگی با متغیر پنهان و وابسته بازآفرینی فرهنگی دارای ارتباط خیلی قوی بوده است. این ارتباط خود نشان‌دهنده‌ی وابستگی متقابل این مؤلفه‌ها نسبت به یکدیگر است.

منابع و مآخذ:

۱. امین‌زاده، ب.، دادرس، ر. ۱۳۹۱. بازآفرینی فرهنگ مدار در بافت تاریخی شهر قزوین با تأکید بر گردشگری شهری. دو فصلنامه معماری ایرانی، ۱(۲): ۹۹-۱۰۸.
۲. بهزادفر، م. ۱۳۸۶. هویت شهر؛ نگاهی به هویت شهر تهران. چاپ سوم. انتشارات نشر. ۳۳۰ صفحه.
۳. پژوهان، م.، پورمقدم، ز. ۱۳۹۶. برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری شهری با رویکرد بازآفرینی فرهنگ مبنا در بافت‌های تاریخی (مطالعه موردی: بافت قدیم شهر رشت). فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات شهری، ۷(۲۷): ۵۳-۶۳.
۴. پوراحمد، ا.، اکبرنژادیابی، ر. ۱۳۹۰. هرم بازآفرینی بافت تاریخی شهری با استفاده از مدل SWOT (نمونه موردی: بافت تاریخی شهر بابل). فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم‌انداز زاگرس، ۳(۹): ۸۱-۱۰۷.
۵. پوراحمد، ا.، حبیبی، ک.، کشاورز، م. ۱۳۸۸. سیر تحول مفهوم‌شناسی بازآفرینی شهری به عنوان رویکردی نو در بافت‌های فرسوده شهری. فصلنامه مطالعات شهر ایرانی اسلامی، ۱(۱): ۷۳-۹۲.
۶. پیرحیاتی، ع.، وظیفه‌دوست، ح.، جعفری، پ.، سیف، ا. ۱۴۰۰. تحلیلی بر تأثیرگذاری برنامه‌های بازاریابی اجتماعی اجرا شده توسط شهرداری همدان بر باورهای زیست محیطی. فصلنامه آمایش محیط، ۱۴(۵۳): ۶۷-۸۴.
۷. حبیبی، س. ۱۳۸۷. از شار تا شهر (تحلیلی تاریخی از مفهوم شهر و سیمای کالبدی آن تفکر و تأثر). چاپ یازدهم. انتشارات موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران. ۲۷۴ صفحه.
۸. حسینی سنگ‌نو، س.ع.، کمانرودی کجوری، م.، متولی، ص.، جانباز قبادی، غ. (۱۳۹۸)، نقش دانشگاه‌ها در بازآفرینی فرهنگی بخش تاریخی مرکزی شهر تهران. فصلنامه شهر پایدار، ۲(۳): ۹۷-۱۱۰.
۹. دانشپور، ع.، شیری، ا. ۱۳۹۴. عناصر کالبدی، کارکردی شکل‌دهنده به هویت بافت‌های تاریخی شهر ایرانی اسلامی. فصلنامه علمی-پژوهشی نقش جهان، ۵(۱): ۱۷-۲۵.
۱۰. شاهینی‌فر، م.، پاهکیده، ا.، چاره‌جو، ف.، خالدیان، ژ. ۱۳۹۹. سنجش میزان مشارکت‌های مردمی در نوسازی بافت‌های فرسوده شهری (نمونه موردی: بافت قدیم شهر کرمانشاه). فصلنامه آمایش محیط، ۱۳(۴۸): ۱۵۳-۱۷۲.
۱۱. شکوئی، ح. ۱۳۸۳. دیدگاه‌های نو در جغرافیای شهری، جلد اول. چاپ ششم. انتشارات سازمان سمت. ۵۷۰ صفحه.

۱۲. شمعی، ع، پوراحمد، ا. ۱۳۸۴. بهسازی و نوسازی شهری از دیدگاه جغرافیا. چاپ اول. انتشارات مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران. ۴۱۴ صفحه.
۱۳. عالی پور، ع.، عنایتی، ت. ۱۳۹۶. تجاری سازی پژوهشات دانشگاه های نسل چهارم. فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات بین رشته ای دانش راهبردی، ۷(۲۶): ۵۳-۷۶.
۱۴. عبداله زاده فرد، ع.، شکور، ع.، محمدی، زهرا. ۱۴۰۰. تأثیر هویت شهری در گذرهای تاریخی با رویکرد پیاده محوری نمونه موردی: گذر کوچه اتابکان. فصلنامه آمایش محیط، ۱۴(۵۳): ۱۵۵-۱۷۶.
۱۵. عزیز، م.، عزیزی، ا. ۱۳۹۵. نسل سوم دانشگاهی: تجربه های موفق دانشگاه های برتر در آموزش کارآفرینی با اتکا به منابع صنعت. نشریه صنعت و دانشگاه، ۹(۳۱): ۱-۱۳.
۱۶. گلپایگانی، م. ۱۳۸۹. تحلیل عملکرد فضایی مراکز آموزش عالی در توسعه پایدار فرهنگ شهری کلان شهر تهران. رساله دکتری در رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور تهران، ۲۵۱ صفحه.
۱۷. لطفی، س. ۱۳۹۰. بازآفرینی شهری فرهنگ مبنا: تأملی بر بن مایه های فرهنگی و کنش بازآفرینی. نشریه هنرهای زیبا، معماری و شهرسازی، ۳(۴۵): ۴۹-۶۲.
۱۸. محمدپور، ب.، رحیمیان، ح.، عباس پور، ع.، دلاور، ع. ۱۳۹۱. بازشناسی چالش های فراروی تجاری سازی پژوهش های مدیریت آموزشی با ارائه نظریه زمینه ای. فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۳(۳): ۱-۲۶.
19. Etzkowitz, H. 2004. The evolution of the entrepreneurial university. *International Journal of Technology and Globalization*, 1(1), 64-77.
20. Nagy, J., Robb, A. 2007. Can Universities Be Good Corporate Citizens? *Critical Perspectives on Accounting*, 19(8): 1414-1430.
21. Vicjery, J. 2007. The Emergence of Culture-led Regeneration: A policy concept and its discontents. University of Warwick: Centre for Cultural Policy Studies
- Wiewel, W., & Perry, D. 2005. *Global universities and urban development: case studies and analysis*. Edition 1. Published by Routledge. 360 pages.